

Ο περί του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Κυρωτικός) Νόμος του 1988 εκδίδεται με δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 27 του 1988

ΝΟΜΟΣ ΚΥΡΩΝ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΑΡΤΗ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Κυρωτικός) Νόμος του 1988.

Συνοπτικός
τίτλος.

2. Στον παρόντα Νόμο—

Ερμηνεία.

«Χάρτης» σημαίνει τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που έγινε στο Στρασβούργο στις 15 Οκτωβρίου 1985, του οποίου το κείμενο εκ του αγγλικού πρωτοτύπου εκτίθεται στο Μέρος Ι του Πίνακα και σε ελληνική μετάφραση στο Μέρος ΙΙ του Πίνακα:

Πίνακας
Μέρος Ι
Μέρος ΙΙ.

Νοείται ότι σε περίπτωση αντίφασης μεταξύ των δυο αυτών κειμένων θα υπερισχύει το κείμενο εκ του αγγλικού πρωτοτύπου.

3.—(1) Επιφυλασσομένων των εξαιρέσεων των προβλεπομένων στο εδάφιο (2) του άρθρου αυτού, κυρώνεται ο Χάρτης ο οποίος υπογράφηκε στις 8 Οκτωβρίου 1986 εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας δυνάμει των Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου με ερ. 27.438 της 31ης Ιουλίου και 1ης Αυγούστου 1986 και 27.488 της 3ης Σεπτεμβρίου 1986.

Κύρωση του
Χάρτη.

(2) Εξαιρούνται της νομοθετικής κύρωσης οι διατάξεις του Χάρτη που περιέχονται στο Άρθρο 5 και στην παράγραφο 2 του Άρθρου 7 αυτού.

ΠΙΝΑΚΑΣ

(Άρθρον 2)

ΜΕΡΟΣ Ι

EUROPEAN CHARTER
OF LOCAL SELF-GOVERNMENT

PREAMBLE

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Considering that one of the methods by which this aim is to be achieved is through agreements in the administrative field;

Considering that the local authorities are one of the main foundations of any democratic régime;

Considering that the right of citizens to participate in the conduct of public affairs is one of the democratic principles that are shared by all member States of the Council of Europe;

Convinced that it is at local level that this right can be most directly exercised;

Convinced that the existence of local authorities with real responsibilities can provide an administration which is both effective and close to the citizen;

Aware that the safeguarding and reinforcement of local self-government in the different European countries is an important contribution to the construction of a Europe based on the principles of democracy and the decentralisation of power;

Asserting that this entails the existence of local authorities endowed with democratically constituted decision-making bodies and possessing a wide degree of autonomy with regard to their responsibilities, the ways and means by which those responsibilities are exercised and the resources required for their fulfilment,

Have agreed as follows:

Article 1

The Parties undertake to consider themselves bound by the following articles in the manner and to the extent prescribed in Article 12 of this Charter.

PART I

Article 2

Constitutional and legal foundation for local self-government

The principle of local self-government shall be recognised in domestic legislation, and where practicable in the constitution.

Article 3

Concept of local self-government

1. Local self-government denotes the right and the ability of local authorities, within the limits of the law, to regulate and manage a substantial share of public affairs under their own responsibility and in the interests of the local population.

2. This right shall be exercised by councils or assemblies composed of members freely elected by secret ballot on the basis of direct, equal, universal suffrage, and which may possess executive organs responsible to them. This provision shall in no way affect recourse to assemblies of citizens, referendums or any other form of direct citizen participation where it is permitted by statute.

Article 4

Scope of local self-government

1. The basic powers and responsibilities of local authorities shall be prescribed by the constitution or by statute. However, this provision shall not prevent the attribution to local authorities of powers and responsibilities for specific purposes in accordance with the law.

2. Local authorities shall, within the limits of the law, have full discretion to exercise their initiative with regard to any matter which is not excluded from their competence nor assigned to any other authority.

3. Public responsibilities shall generally be exercised, in preference, by those authorities which are closest to the citizen. Allocation of responsibility to another authority should weigh up the extent and nature of the task and requirements of efficiency and economy.

4. Powers given to local authorities shall normally be full and exclusive. They may not be undermined or limited by another, central or regional, authority except as provided for by the law.

5. Where powers are delegated to them by a central or regional authority, local authorities shall, insofar as possible, be allowed discretion in adapting their exercise to local conditions.

6. Local authorities shall be consulted, insofar as possible, in due time and in an appropriate way in the planning and decision-making processes for all matters which concern them directly.

Article 5
Protection of local authority boundaries

Changes in local authority boundaries shall not be made without prior consultation of the local communities concerned, possibly by means of a referendum where this is permitted by statute.

Article 6
**Appropriate administrative structures and resources for the tasks
of local authorities**

1. Without prejudice to more general statutory provisions, local authorities shall be able to determine their own internal administrative structures in order to adapt them to local needs and ensure effective management.

2. The conditions of service of local government employees shall be such as to permit the recruitment of high-quality staff on the basis of merit and competence; to this end adequate training opportunities, remuneration and career prospects shall be provided.

Article 7
Conditions under which responsibilities at local level are exercised

1. The conditions of office of local elected representatives shall provide for free exercise of their functions.

2. They shall allow for appropriate financial compensation for expenses incurred in the exercise of the office in question as well as, where appropriate, compensation for loss of earnings or remuneration for work done and corresponding social welfare protection.

3. Any functions and activities which are deemed incompatible with the holding of local elective office shall be determined by statute or fundamental legal principles.

Article 8
Administrative supervision of local authorities' activities

1. Any administrative supervision of local authorities may only be exercised according to such procedures and in such cases as are provided for by the constitution or by statute.

2. Any administrative supervision of the activities of the local authorities shall normally aim only at ensuring compliance with the law and with constitutional principles. Administrative supervision may however be exercised with regard to expediency by higher-level authorities in respect of tasks the execution of which is delegated to local authorities.

3. Administrative supervision of local authorities shall be exercised in such a way as to ensure that the intervention of the controlling authority is kept in proportion to the importance of the interests which it is intended to protect.

Article 9
Financial resources of local authorities

1. Local authorities shall be entitled, within national economic policy, to adequate financial resources of their own, of which they may dispose freely within the framework of their powers.

2. Local authorities' financial resources shall be commensurate with the responsibilities provided for by the constitution and the law.

3. Part at least of the financial resources of local authorities shall derive from local taxes and charges of which, within the limits of statute, they have the power to determine the rate.

4. The financial systems on which resources available to local authorities are based shall be of a sufficiently diversified and buoyant nature to enable them to keep pace as far as practically possible with the real evolution of the cost of carrying out their tasks.

5. The protection of financially weaker local authorities calls for the institution of financial equalisation procedures or equivalent measures which are designed to correct the effects of the unequal distribution of potential sources of finance and of the financial burden they must support. Such procedures or measures shall not diminish the discretion local authorities may exercise within their own sphere of responsibility.

6. Local authorities shall be consulted, in an appropriate manner, on the way in which redistributed resources are to be allocated to them.

7. As far as possible, grants to local authorities shall not be earmarked for the financing of specific projects. The provision of grants shall not remove the basic freedom of local authorities to exercise policy discretion within their own jurisdiction.

8. For the purpose of borrowing for capital investment, local authorities shall have access to the national capital market within the limits of the law.

Article 10

Local authorities' right to associate

1. Local authorities shall be entitled, in exercising their powers, to co-operate and, within the framework of the law, to form consortia with other local authorities in order to carry out tasks of common interest.

2. The entitlement of local authorities to belong to an association for the protection and promotion of their common interests and to belong to an international association of local authorities shall be recognised in each State.

3. Local authorities shall be entitled, under such conditions as may be provided for by the law, to co-operate with their counterparts in other States.

Article 11

Legal protection of local self-government

Local authorities shall have the right of recourse to a judicial remedy in order to secure free exercise of their powers and respect for such principles of local self-government as are enshrined in the constitution or domestic legislation.

PART II

Miscellaneous provisions

Article 12

Undertakings

1. Each Party undertakes to consider itself bound by at least twenty paragraphs of Part I of the Charter, at least ten of which shall be selected from among the following paragraphs:

- Article 2,
- Article 3, paragraphs 1 and 2,
- Article 4, paragraphs 1, 2 and 4,
- Article 5,
- Article 7, paragraph 1,
- Article 8, paragraph 2,
- Article 9, paragraphs 1, 2 and 3,
- Article 10, paragraph 1,
- Article 11.

2. Each Contracting State, when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, shall notify the Secretary General of the Council of Europe of the paragraphs selected in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article.

3. Any Party may, at any later time, notify to the Secretary General that it considers itself bound by any paragraphs of this Charter which it has not already accepted under the terms of paragraph 1 of this Article. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the ratification, acceptance or approval of the Party so notifying, and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the receipt of the notification by the Secretary General.

Article 13

Authorities to which the Charter applies

The principles of local self-government contained in the present Charter apply to all the categories of local authorities existing within the territory of the Party. However, each party may, when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, specify the categories of local or regional authorities to which it intends to confine the scope of the Charter or which it intends to exclude from its scope. It may also include further categories of local or regional authorities within the scope of the Charter by subsequent notification to the Secretary General of the Council of Europe.

Article 14

Provision of information

Each Party shall forward to the Secretary General of the Council of Europe all relevant information concerning legislative provisions and other measures taken by it for the purposes of complying with the terms of this Charter.

PART III

Article 15

Signature, ratification and entry into force

1. This Charter shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2. This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which four member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Charter in accordance with the provisions of the preceding paragraph.

3. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 16

Territorial clause

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Charter shall apply.

2. Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Charter to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 17

Denunciation

1. Any Party may denounce this Charter at any time after the expiration of a period of five years from the date on which the Charter entered into force for it. Six months' notice shall be given to the Secretary General of the Council of Europe. Such denunciation shall not affect the validity of the Charter in respect of the other Parties provided that at all times there are not less than four such Parties.

2. Any party may, in accordance with the provisions set out in the preceding paragraph, denounce any paragraph of Part I of the Charter accepted by it provided that the Party remains bound by the number and type of paragraphs stipulated in Article 12, paragraph 1. Any Party which, upon denouncing a paragraph, no longer meets the requirements of Article 12, paragraph 1, shall be considered as also having denounced the Charter itself.

Article 18

Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c. any date of entry into force of this Charter in accordance with Article 15;
- d. any notification received in application of the provisions of Article 12, paragraphs 2 and 3;
- e. any notification received in application of the provisions of Article 13;
- f. any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Charter.

Done at Strasbourg, this 15th day of October 1985, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.

En foi de quoi les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Charte.

Fait à Strasbourg, le 15 octobre 1985, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.

For the Government
of the Republic of Austria:

Pour le Gouvernement
de la République d'Autriche:

Hans G. KNITEL

For the Government
of the Kingdom of Belgium:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Belgique:

Jan R. VANDEN BLOOCK

For the Government
of the Republic of Cyprus:

Pour le Gouvernement
de la République de Chypre:

ΜΕΡΟΣ ΙΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα οποία υπογράφουν τον παρόντα χάρτη,

Θεωρώντας ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η επίτευξη μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του για το σκοπό περιφρούρησης και υλοποίησης των ιδανικών και των αρχών που αποτελούν κοινή κληρονομιά τους·

Κρίνοντας ότι μια από τις μεθόδους με τις οποίες ο σκοπός αυτός πρόκειται να επιτευχθεί είναι μέσω συμφωνιών στο διοικητικό τομέα·

Θεωρώντας ότι οι τοπικές αρχές αποτελούν ένα από τα κύρια θεμέλια οποιουδήποτε δημοκρατικού καθεστώτος·

Θεωρώντας ότι το δικαίωμα των πολιτών να συμμετέχουν στη διαχείριση των δημόσιων υποθέσεων είναι μια από τις δημοκρατικές αρχές την οποία συμμερίζονται όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης·

Έχοντας την πεποίθηση ότι είναι σε τοπικό επίπεδο που το δικαίωμα αυτό μπορεί κάλλιστα να ασκηθεί απ' ευθείας·

Έχοντας την πεποίθηση ότι η ύπαρξη τοπικών αρχών με πραγματικές ευθύνες μπορεί να προσφέρει μια διοίκηση που να είναι και αποτελεσματική και κοντά στον πολίτη·

Γνωρίζοντας ότι η περιφρούρηση και ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες αποτελεί σημαντική συμβολή στη δημιουργία μιας Ευρώπης βασισμένης στις αρχές της δημοκρατίας και της αποκέντρωσης της εξουσίας·

Υποστηρίζοντας ότι αυτό συνεπάγεται την ύπαρξη τοπικών αρχών προικισμένων με δημοκρατικά συνεστημένα όργανα λήψης αποφάσεων και με ευρεία αυτονομία αναφορικά με τις ευθύνες τους, τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία ασκούνται οι ευθύνες αυτές και τους πόρους που απαιτούνται για την εκπλήρωσή τους,

Έχουν συμφωνήσει τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεωρούν τους εαυτούς τους δεσμευμένους από τα ακόλουθα άρθρα με τον τρόπο και στην έκταση που προβλέπεται στο άρθρο 12 του χάρτη αυτού.

ΜΕΡΟΣ Ι

Άρθρο 2

Συνταγματική και νομική βάση της τοπικής αυτοδιοίκησης

Η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης θέλει αναγνωρίζεται από την εσωτερική νομοθεσία, καθώς επίσης, όπου είναι δυνατόν, από το Σύνταγμα.

Άρθρο 3

Έννοια τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Τοπική αυτοδιοίκηση σημαίνει το δικαίωμα και την ικανότητα των τοπικών αρχών, μέσα στα πλαίσια του νόμου, να ρυθμίζουν και διαχειρίζονται σημαντικό μερίδιο των δημόσιων υποθέσεων με ιδίαν ευθύνη και για το συμφέρον του τοπικού πληθυσμού.

2. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από συμβούλια ή συνελεύσεις που συγκροτούνται από μέλη ελευθέρως εκλεγόμενα με μυστική ψηφοφορία με βάση την άμεση, ίση και καθολική ψήφο, και που μπορούν να έχουν εκτελεστικά όργανα υπόλογα σ' αυτά. Η διάταξη αυτή με κανένα τρόπο δεν επηρεάζει την προσφυγή στις συνελεύσεις πολιτών, στα δημοψηφίσματα ή σ' οποιαδήποτε άλλη μορφή απ' ευθείας συμμετοχή πολιτών όταν τούτο επιτρέπεται υπό του νόμου.

Άρθρο 4

Σκοπός τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Οι βασικές εξουσίες και ευθύνες των τοπικών αρχών πρέπει να καθορίζονται από το Σύνταγμα ή το νόμο. Όμως η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει την παροχή σε τοπικές αρχές εξουσιών και ευθυνών για ειδικούς σκοπούς σύμφωνα με το νόμο.

2. Οι τοπικές αρχές πρέπει, μέσα στα πλαίσια του νόμου, να έχουν πλήρη διακριτική ευχέρεια στην ανάληψη πρωτοβουλίας αναφορικά με οποιοδήποτε θέμα που δεν εξαιρείται της αρμοδιότητάς τους και που δεν ανατίθεται σ' οποιαδήποτε άλλη αρχή.

3. Οι δημόσιες ευθύνες πρέπει γενικά να ασκούνται, κατά προτίμηση, από τις αρχές που είναι πιο κοντά στον πολίτη. Για την ανάθεση ευθύνης σε άλλη αρχή πρέπει να σταθμίζεται η έκταση και η φύση του καθήκοντος και οι απαιτήσεις για αποδοτικότητα και οικονομία.

4. Οι παραχωρούμενες σε τοπικές αρχές εξουσίες πρέπει κανονικά να είναι πλήρεις και αποκλειστικές. Δεν μπορούν να υποσκάπτονται ή περιορίζονται από άλλη, κεντρική ή περιφερειακή αρχή, εκτός όπως προβλέπεται από το νόμο.

5. Οσάκις στις τοπικές αρχές παραχωρούνται εξουσίες από κάποια κεντρική ή περιφερειακή αρχή, στις τοπικές αρχές πρέπει, εφόσον είναι δυνατόν, να αφήνεται διακριτική ευχέρεια για την προσαρμογή της άσκησής τους στις τοπικές συνθήκες.

6. Η γνώμη των τοπικών αρχών πρέπει να ζητείται και να δίδεται, εφόσον είναι δυνατόν, εγκαίρως και με κατάλληλο τρόπο στο στάδιο προγραμματισμού και λήψης απόφασης για όλα τα θέματα που τις αφορούν άμεσα.

Άρθρο 5

Προστασία εδαφικών ορίων τοπικών αρχών

Αλλαγές των εδαφικών ορίων τοπικής αρχής δεν πρέπει να γίνονται χωρίς να ζητηθεί και ληφθεί προηγουμένως η γνώμη των ενδιαφερομένων τοπικών κοινοτήτων, πιθανώς με δημοψήφισμα όπου τούτο επιτρέπεται από το νόμο.

Άρθρο 6

Κατάλληλες διοικητικές δομές και πόροι για την εκπλήρωση της αποστολής τοπικών αρχών

1. Χωρίς επηρεασμό των γενικότερων νομοθετικών διατάξεων, οι τοπικές αρχές πρέπει να είναι ικανές να αποφασίζουν τις δικές τους εσωτερικές διοικητικές δομές με σκοπό να τις προσαρμόζουν με τις τοπικές ανάγκες και να διασφαλίζουν αποτελεσματική διαχείριση.

2. Οι όροι υπηρεσίας των υπαλλήλων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι τέτοιοι ώστε να επιτρέπουν την πρόσληψη υψηλής στάθμης προσωπικού με βάση την αξία και την ικανότητα για το σκοπό αυτό πρέπει να παρέχονται επαρκείς εκπαιδευτικές ευκαιρίες, επαρκής αμοιβή και προοπτική σταδιοδρομίας.

Άρθρο 7

Όροι άσκησης ευθυνών σε τοπικό επίπεδο

1. Οι όροι του λειτουργήματος των εκλεγόμενων τοπικών αντιπροσώπων πρέπει να διαλαμβάνουν την ελεύθερη άσκηση των καθηκόντων τους.
2. Πρέπει να επιτρέπουν κατάλληλη οικονομική αποζημίωση για έξοδα γενόμενα κατά την άσκηση του συγκεκριμένου λειτουργήματος, καθώς επίσης, όπου είναι εφαρμόσιμο, και αποζημίωση για διαφυγόντα κέρδη ή αμοιβή για προσφερθείσα εργασία και ανάλογη προστασία κοινωνικής ευημερίας.
3. Κάθε αρμοδιότητα ή δραστηριότητα που θεωρείται ασυμβίβαστη με την κατάληψη τοπικού αιρετού λειτουργήματος πρέπει να καθορίζεται από το νόμο ή τις θεμελιώδεις νομικές αρχές.

Άρθρο 8

Διοικητική εποπτεία δραστηριοτήτων τοπικών αρχών

1. Κάθε διοικητική εποπτεία τοπικών αρχών μπορεί μόνον να ασκείται σύμφωνα με τέτοιες διαδικασίες και σε τέτοιες περιπτώσεις όπως προβλέπονται από το Σύνταγμα ή το νόμο.
2. Κάθε διοικητική εποπτεία των δραστηριοτήτων των τοπικών αρχών αποβλέπει κανονικά μόνον στη διασφάλιση συμμόρφωσης προς το νόμο και τις συνταγματικές αρχές. Η διοικητική εποπτεία όμως μπορεί να ασκείται αναφορικά με τη σκοπιμότητα από ανωτέρου επιπέδου αρχές σε σχέση με καθήκοντα των οποίων η εκτέλεση ανατίθεται σε τοπικές αρχές.
3. Η διοικητική εποπτεία τοπικών αρχών πρέπει να ασκείται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι η παρέμβαση της εποπτεύουσας αρχής διατηρείται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των συμφερόντων που προορίζεται να προστατευτεί.

Άρθρο 9

Οικονομικοί πόροι τοπικών αρχών

1. Οι τοπικές αρχές δικαιούνται, μέσα στα πλαίσια της εθνικής οικονομικής πολιτικής, να έχουν τους ιδικούς τους επαρκείς οικονομικούς πόρους, τους οποίους να μπορούν να διαθέτουν ελεύθερα μέσα στα πλαίσια των εξουσιών τους.
2. Οι οικονομικοί πόροι των τοπικών αρχών πρέπει να είναι ανάλογοι με τις ευθύνες που προβλέπει το Σύνταγμα και ο νόμος.
3. Μέρος τουλάχιστο των οικονομικών πόρων των τοπικών αρχών πρέπει να προέρχεται από τοπικούς φόρους και τέλη των οποίων το ύψος έχουν εξουσία να καθορίζουν μέσα στα όρια του νόμου.
4. Τα οικονομικά συστήματα στα οποία βασίζονται οι διαθέσιμοι στις τοπικές αρχές πόροι πρέπει να είναι αρκετά ποικίλης και ευέλικτης φύσης για να μπορούν οι αρχές αυτές να συμβαδίζουν, κατά το δυνατόν, με την πραγματική εξέλιξη του κόστους εκπλήρωσης των καθηκόντων τους.
5. Η προστασία των οικονομικά ασθενέστερων τοπικών αρχών απαιτεί την καθιέρωση διαδικασιών οικονομικής εξισορρόπησης ή αναλόγων μέτρων που προορίζονται να διορθώσουν τις συνέπειες της άνισης κατανομής του δυναμικού των οικονομικών πόρων και των οικονομικών βαρών που καλούνται αυτές να επωμισθούν. Οι διαδικασίες και τα μέτρα αυτά δεν ελαττώνουν τη διακριτική εξουσία των τοπικών αρχών που μπορούν να ασκήσουν μέσα στη δική τους σφαίρα ευθύνης.
6. Η γνώμη των τοπικών αρχών πρέπει να ζητείται, με κατάλληλο τρόπο, πάνω στον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να γίνει η ανακατανομή των πόρων σ' αυτές.

7. Όσο είναι δυνατόν, οι χορηγίες σε τοπικές αρχές, δεν πρέπει να διατίθενται για τη χρηματοδότηση εξειδικευμένων έργων. Η παροχή χορηγιών δεν αποστερεί τη βασική ελευθερία των τοπικών αρχών να ασκούν πολιτική διακριτικής ευχέρειας μέσα στα πλαίσια της αρμοδιότητάς τους.

8. Για το σκοπό δανεισμού για κεφαλαιουχικές επενδύσεις, οι τοπικές αρχές πρέπει να έχουν δικαίωμα προσφυγής στην εθνική κεφαλαιαγορά μέσα στα όρια του νόμου.

Άρθρο 10

Δικαίωμα συνασπισμού τοπικών αρχών

1. Οι τοπικές αρχές δικαιούνται, κατά την άσκηση των εξουσιών τους, να συνεργάζονται και, μέσα στα πλαίσια του νόμου, να δημιουργούν κοινοπραξίες μαζί με άλλες τοπικές αρχές με σκοπό την εκπλήρωση καθηκόντων κοινού ενδιαφέροντος.

2. Το δικαίωμα τοπικών αρχών να ανήκουν σε κάποιο σύνδεσμο για την προστασία και προαγωγή κοινών ενδιαφερόντων τους, καθώς επίσης να ανήκουν σε κάποιο διεθνή σύνδεσμο τοπικών αρχών πρέπει να αναγνωρίζεται σε κάθε Κράτος.

3. Οι τοπικές αρχές δικαιούνται, κάτω από όρους τους οποίους θέλει προβλέψει ο νόμος, να συνεργάζονται με τις ομόλογες αρχές άλλων Κρατών.

Άρθρο 11

Νομική προστασία της τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι τοπικές αρχές δικαιούνται να προσφεύγουν σε δικαστικά ένδικα μέσα με σκοπό τη διασφάλιση της ελεύθερης άσκησης των εξουσιών τους και σεβασμού των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως αυτές περιέχονται στο Σύνταγμα ή την εσωτερική νομοθεσία.

ΜΕΡΟΣ II

Ποικίλες διατάξεις

Άρθρο 12

Δεσμεύσεις

1. Κάθε Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να θεωρεί τον εαυτό του δεσμευμένο από είκοσι τουλάχιστο παραγράφους του Μέρους I του Χάρτη, εκ των οποίων οι δέκα τουλάχιστο πρέπει να επιλεγούν μεταξύ των ακόλουθων παραγράφων:

- Άρθρο 2,
- Άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2,
- Άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 4,
- Άρθρο 5,
- Άρθρο 7, παράγραφος 1,
- Άρθρο 8, παράγραφος 2,
- Άρθρο 9, παράγραφοι 1, 2 και 3,
- Άρθρο 10, παράγραφος 1,
- Άρθρο 11.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος, όταν καταθέτει το έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, οφείλει να γνωστοποιήσει στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης τις παραγράφους που επέλεξε σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του Άρθρου αυτού.

3. Κάθε Μέρος μπορεί, σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο χρόνο, να γνωστοποιήσει στο Γενικό Γραμματέα ότι θεωρεί τον εαυτό του δεσμευμένο απ' οποιοδήποτε παραγράφο του Χάρτη αυτού τις οποίες δεν έχει ήδη αποδεχθεί δυνάμει των όρων της παραγράφου 1 του Άρθρου αυτού. Οι δεσμεύσεις αυτές που αναλαμβάνονται μεταγενέστερα θεωρούνται ότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης του γνωστοποιούντος αυτές Μέρους και θα έχουν την ίδια ισχύ από της πρώτης ημέρας του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 13

Αρχές στις οποίες εφαρμόζεται ο Χάρτης

Οι αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης που περιέχονται στον παρόντα χάρτη εφαρμόζονται σ' όλες τις κατηγορίες τοπικών αρχών που υπάρχουν μέσα στην επικράτεια του Μέρους. Όμως, κάθε Μέρος μπορεί, όταν καταθέτει το έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να καθορίσει τις κατηγορίες τοπικών ή περιφερειακών αρχών στις οποίες προτίθεται να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη ή τις οποίες προτίθεται να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής του. Αυτό μπορεί, επίσης, να περιλάβει και άλλες κατηγορίες τοπικών ή περιφερειακών αρχών μέσα στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη με μεταγενέστερη γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 14

Παροχή πληροφοριών

Κάθε Μέρος αποστέλλει στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης κάθε σχετική πληροφορία που αφορά σε νομοθετικές διατάξεις και άλλα μέτρα που έχει λάβει για σκοπούς συμμόρφωσης προς τους όρους του Χάρτη αυτού.

ΜΕΡΟΣ III

Άρθρο 15

Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος

1. Ο Χάρτης αυτός είναι ανοικτός για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Ο Χάρτης αυτός τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία στην οποία τέσσερα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν εκφράσει την συγκατάθεσή τους να δεσμευθούν από το Χάρτη σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

3. Αναφορικά με οποιοδήποτε Κράτος-μέλος το οποίο μεταγενέστερα εκφράζει τη συγκατάθεσή του να δεσμευθεί από αυτό, ο Χάρτης τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία της κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 16

Ρήτρα εδαφικής εφαρμογής

1. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο της υπογραφής ή όταν καταθέτει το έγγραφο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να καθορίσει την επικράτεια ή επικράτειες στις οποίες ο Χάρτης αυτός θα εφαρμόζεται.

2. Κάθε Κράτος μπορεί σε μετέπειτα ημερομηνία, με δήλωσή του απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή

του Χάρτη αυτού σ' οποιαδήποτε άλλη επικράτεια που καθορίζεται στη δήλωση. Αναφορικά με τέτοια επικράτεια ο Χάρτης τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της δήλωσης αυτής από το Γενικό Γραμματέα.

3. Κάθε δήλωση που γίνεται δυνάμει των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί, αναφορικά με οποιαδήποτε επικράτεια που καθορίζεται σε τέτοια δήλωση, να ανακληθεί με γνωστοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα. η ανάκληση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή μιας περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της γνωστοποίησης αυτής από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 17

Καταγγελία

1. Κάθε Μέρος μπορεί να καταγγείλει το Χάρτη αυτό οποτεδήποτε μετά από την εκπνοή μιας πενταετούς περιόδου αρχομένης από την ημερομηνία στην οποία ο Χάρτης ετέθη σε ισχύ αναφορικά με το Μέρος τούτο. Έξι μηνών προειδοποίηση απαιτείται να δίδεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η καταγγελία αυτή δεν επηρεάζει το κύρος του Χάρτη αναφορικά με τα λοιπά Μέρη, νοουμένου ότι πάντοτε τα Μέρη δεν είναι λιγότερα των τεσσάρων.

2. Κάθε Μέρος μπορεί, σύμφωνα με τις διατάξεις που εκτίθενται στην προηγούμενη παράγραφο, να καταγγείλει οποιαδήποτε παράγραφο του Μέρους I του Χάρτη την οποία έχει αποδεχθεί, νοουμένου ότι το Μέρος παραμένει δεσμευμένο από τον αριθμό και τύπο των παραγράφων που αναφέρονται στο Άρθρο 12, παράγραφος 1. Κάθε Μέρος το οποίο, με την καταγγελία μιας παραγράφου, δεν πληροί πλέον τις απαιτήσεις του Άρθρου 12, παράγραφος 1, θεωρείται ότι έχει καταγγείλει επίσης αυτό τον ίδιο το Χάρτη.

Άρθρο 18

Γνωστοποιήσεις

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης γνωστοποιεί στα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης:

- (α) κάθε υπογραφή·
- (β) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης·
- (γ) κάθε ημερομηνία έναρξης ισχύος του Χάρτη σύμφωνα με το Άρθρο 15·
- (δ) κάθε γνωστοποίηση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 12, παράγραφος 2 και 3·
- (ε) κάθε γνωστοποίηση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 13·
- (στ) κάθε άλλη πράξη, γνωστοποίηση ή ανακοίνωση σχετική με το Χάρτη αυτό.

Σε μαρτυρία των πιο πάνω οι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι γι' αυτό το σκοπό, έχουν υπογράψει τον παρόντα Χάρτη.

Έγινε στο Στρασβούργο στις 15 Οκτωβρίου 1985, στα αγγλικά και γαλλικά, και των δυο κειμένων αυτών εξ ίσου αυθεντικών, σε ένα και μόνο αντίγραφο που θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα διαβιβάσει πιστοποιημένα αντίγραφα.